

Innst. S. nr. 165

(2005-2006)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument nr. 8:52 (2005-2006)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Børge Brende, Ivar Kristiansen og Petter Løvik om en handlingsplan for å hindre forsyningskrise i kraftforsyningen til Trøndelag og Møre og Romsdal

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Følgende forslag fremmes:

"Stortinget ber Regjeringen fremme en handlingsplan med konkrete tiltak for å avverge en forsyningskrise i kraftforsyningen til Trøndelag og Møre og Romsdal, og legge denne frem for Stortinget i vårsesjonen 2006."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Asmund Kristoffersen, Marianne Marthinsen, Eva M. Nielsen, Tore Nordtun, Torny Pedersen og Terje Aasland, fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen, Tord Lien og Ketil Solvik-Olsen, fra Høyre, Børge Brende og Ivar Kristiansen, fra Sosialistisk Venstreparti, Heidi Sørensen, fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Holten Hjemdal, fra Senterpartiet, Ola Borten Moe og fra Venstre, lederen Gunnar Kvassheim, viser til at flere år med forbruksvekst og meget begrenset utbygging av ny kraft i Norge har gjort at Norge nå er nettoimportør av kraft i et år med normalnedbør.

Situasjonen i Midt-Norge er likevel spesiell. Underkapasiteten mellom forbruk og produksjon er på landsplan anslått av Statnett til å bli ca. 9 TWh i 2010. Møre

og Romsdal vil alene stå for ca. 6 TWh av denne underdekningen hvis ikke tiltak settes inn. Det foreligger videre beregninger som viser at dersom vi får et tørrår, så svekkes balansen med ytterligere 3,6 TWh i Midt-Norge. Begrensningene i overføringskapasiteten i nettet gjør det umulig å dekke underbalansen selv i et år med normal nedbør.

Komiteen mener dette er en meget alvorlig situasjon for Midt-Norge - og særlig for Møre og Romsdal. Dette påkrever iverksetting av både kortsiktige og langsiktige tiltak. Komiteen viser her til hva olje- og energiministeren skriver i sitt svarbrev til komiteen av 24. april 2006, som er vedlagt:

"Regjeringen har siden den tiltrådte gitt høy prioritet til arbeidet med å redusere sårbarheten i den norske kraftforsyningen, og har spesiell fokus på situasjonen i Midt-Norge. Jeg viser her til mitt svar til Dokument nr. 8:59 (2005-2006) om en energipolitisk handlingsplan som sikrer kraftforsyningen på kort og lang sikt i alle deler av Norge. Jeg har også i flere andre henvendelser til Stortinget gjort rede for hvordan energimyndighetene følger opp kraftsituasjonen i Midt-Norge."

Komiteen viser til svarbrev til komiteen til Dokument nr. 8:59 (2005-2006), datert 20. april 2006, der olje- og energiministeren bl.a. sier:

"Utsiktene til fortsatt forbruksvekst, og vissheten om at det i årene framover vil komme perioder med nedbørssvikt, krever et stort fokus på håndteringen av tørrår. Det er viktig å arbeide for å unngå slike situasjoner gir alvorlige negative konsekvenser for norsk økonomi. Midt-Norge er i denne sammenheng et spesielt sårbart område."

Komiteen viser til at vi i Møre og Romsdal har hatt ei sterk og vellykket industriutvikling. Moderniseringa av Hydro Aluminium på Sunndalsøra har gjort verket til Europas største og mest moderne verk. Ormen Lange-anlegget skal forsyne Storbritannia med ca. 20 pst. av sitt gassforbruk. Vekst og utvikling ved Hustad Marmor har gjort denne bedriften til en storaktør på

verdensmarkedet. Dette er alle eksempler på bedrifter som må driftes alle årets dager og alle døgnetts timer og derfor krever 100 pst. sikker krafttilførsel uten avbrudd av noe slag.

Komiteen vil understreke hvor viktig det er at både husholdninger, industri og næringsliv får kraft til en pris som gjelder i landet for øvrig. I denne sammenheng er tilgang på kraft avgjørende viktig.

Komiteen har videre merket seg at olje- og energiministeren i ovennevnte brev av 24. april 2006 også uttrykker at "Situasjonen i Midt-Norge er spesiell" og at "Midt-Norge derfor har behov for mer kraftproduksjon og økt overføringskapasitet i de nærmeste årene".

Statsråden sier i brevet om Statnetts rolle - bl.a.:

"Statnett har en viktig rolle i arbeidet som må gjøres. Som systemansvarlig nettselskap har Statnett ansvar for å sikre momentan balanse mellom forbruk og produksjon og gjennomføre investeringer i sentralnettet etter samfunnsøkonomiske kriterier. Statnett foretar nå flere større nettinvesteringer i området knyttet til utvidelsen på Sunndalsøra og Ormen Lange-utbyggingen. Det er også innført en redusert innmatingstariff for nye produksjonsanlegg i området."

Og videre sier statsråden:

"Det vil også være betydelige nettmessige besparelser knyttet til etablering av ny produksjon i regionen."

Komiteen viser til Statnetts planer om linje mellom Ørskog og Fardal, ei linje som kan øke energitilførselen med 6,5 til 7 TWh, men denne linjen vil gå gjennom naturområder som vil skape konflikter og kanskje økte kostnader. Ei slik linje vil ifølge Statnett ikke være på plass før tidligst i 2011, og lenge etter at kraftbehovet tilsier tilførsel av store mengder kraft.

Komiteen vil peke på at de langsiktige løsninger må finnes snarest gjennom å få på plass ny produksjon av kraft i regionen - og i Møre og Romsdal spesielt.

Komiteen viser til at situasjonen i Midt-Norge er ekstraordinær, og krever at ekstraordinære tiltak vurderes.

Komiteen vil henstille til Regjeringen om at de ekstra kostnadene ved regulering av produksjonen må dekkes over sentralnettet.

Komiteen viser til at beslutningen om at Ormen Lange-anlegget skulle forsynes med kraft fra land medvirket til den alvorlige situasjonen for kraftforsyningen i Midt-Norge, i tillegg krever Hydro aluminium Sunndalsøra og Husta Marmor mye energi.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til Innst. S. nr. 159 (2003-2004) om utbygging og drift av Ormen Lange, der det var bred tilslutning til regjeringen Bondevik IIs proposisjon om utbyggingsløsning. To av dagens regjeringspartier; Arbeiderpartiet og Senterpartiet, sluttet seg den gang fullt ut til regjeringen Bondevik IIs utbyggingsløsning, selv om sårbarheten i kraftforsyningen til Aukra også den gang var et tema.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, understreker at for å dekke vårt energibehov og stanse klimaendringene må vi forsterke satsingen på energisparing, få i stand en riktigere og mer effektiv bruk av energien, og videreutvikle ny, fornybar energi. Flertallet mener vi må satse på et mangfold av løsninger for å hindre en kraftkrise i Midt-Norge.

Komiteen mener situasjonen er alvorlig, og at vi trenger både kortsiktige og langsiktige løsninger. Energiforsyningen må være sikker, og den må fremskaffes på en effektiv og miljøvennlig måte. Komiteen mener vi må satse på et mangfold av løsninger, blant annet:

- Redusere ineffektiv bruk av elektrisitet.
- Styrke innsatsen for miljøvennlig omlegging av energibruk og -produksjon. Vi må blant annet legge opp til å stimulere investeringer i infrastruktur for fjernvarme. Norge har et stort potensial for vindkraft, og vi har gode forhold for bølgekraft, tidevanns- og saltvannskraft, solenergi og bioenergi.
- Forsterke satsingen på ENØK-tiltak.
- Forbedre plantiltak og reguleringer i energiomleggingen, bla. utarbeide en strategi for omlegging til vannbåren varme.
- Modernisere og ruste opp vannkraftanleggene, og bygge ut mikro-, mini- og småkraftverk.
- Øke utvinningsgraden av oljeressursene i de åpnete feltene.
- Legge til rette for å styrke det nordiske markedet, og legge til rette for godkjenning av organiseringen av nye overføringsforbindelser til utlandet.
- Sikre en effektiv konkurranse i kraftmarkedet. Prisøkningen må ikke bli høyere enn nødvendig, og forbrukernes interesser må ivaretas.
- Linjenettet må oppjusteres.
- Bedre utnyttelse av avfall som en energiresurs.
- Vurdere endringer i energiloven.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, mener at vi i tillegg må satse på bl.a.:

- Øke bruken av naturgass innenlands, og satse på gasskraftverk med CO₂-håndtering.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, har merket seg at olje- og energiministeren i omtalen av Regjeringens energipolitiske handlingsplan i svarbrevet til komiteen til Dokument nr. 8:59 (2005-2006) også redegjør for de mer overordnede satsinger, slik det kommer fram i Soria Moria-erklæringen - med bl.a. henvisning til økt satsing på miljøvennlige energiformer - med å stimulere til opprusting av eksisterende vannkraftverk, stimulere

til økt utbygging av små-, mini- og mikrokraftverk. Videre henviser han til det potensial for økt utnyttning av fornybare energikilder som vind, bioenergi, sol, bølge og tidevannskraft, og dessuten de svært viktige verktøy som Energifondet og Enova har, til å bidra til miljøvennlig energiomlegging. Det er viktig at Enova har særlig oppmerksomhet på situasjonen i Midt-Norge, og spesielt Møre og Romsdal.

Dette flertallet viser dessuten til at statsråden minner om de konsesjoner som er gitt for bygging av gasskraftverk, og i Midt-Norge gjelder det fornyet konsesjon for Skogn og ny konsesjon for Tjeldbergodden. Når det gjelder Tjeldbergodden, så har Statoil og Shell presentert planer for bruk av CO₂ fra gasskraftverk til økt oljeutvinning på i første omgang Draugen og Heidrun. Det er også forhåndsmeldt et gasskraftverk i Fræna i tilknytning til gassen fra Ormen Lange og med mulighet for Hustad Marmor til å bruke store deler av CO₂-en i sin produksjon.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at med bygging av gasskraftverkene med CO₂-håndtering kan en oppnå balanse i regionen i et tilnærmet normalår og langt på vei i et tørrår. Regionen - og særlig Møre og Romsdal - er sårbar, og derfor må nettkapasiteten både innad i regionen, men også inn i regionen, styrkes kraftig.

Flertallet viser til at kraftmangel vil inntre lenge før det første gasskraftverket kan være i produksjon, og i denne fasen må kraftprodusentene, Statnett og energimyndighetene for øvrig komme med tiltak som sikrer permanent tilgang på nok og sikker kraft til en pris på linje med landet for øvrig.

Flertallet viser til olje- og energiministerens brev der han sier:

"Energimyndighetene arbeider videre med analyser av situasjonen i Midt-Norge, med fokus på mulige tiltak. Jeg vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte med vurderinger av hvordan kraftforsyningen i dette området kan sikres."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ser på den industrisatsing som har skjedd i Midt-Norge de senere årene, slik som investeringene i Hydros nye aluminiumsverk på Sunndalsøra, ilandføringen av gassen fra Ormen Lange i Aukra og Hustad marmors satsing i Fræna, som udelt positiv. Disse medlemmer ønsker, og vil fortsatt ønske, investeringer i ny industri i Midt-Norge, så vel som i andre deler av landet, velkommen, og er glad for at norske industribedrifter velger å investere i Norge. Skal det imidlertid fortsatt være attraktivt for industrien å investere i Norge, er det en forutsetning at vi har en sikker kraftforsyning.

Disse medlemmer har merket seg at olje- og energiministeren en rekke ganger har hevdet at han arbeider med å redusere sårbarheten i den norske kraftforsyningen, og har spesiell fokus på Midt-Norge. Han

har videre hatt en rekke møter om situasjonen. Disse medlemmer vil imidlertid påpeke at det ikke holder med å ha fokus på situasjonen, eller ha møter om kraftsituasjonen i landsdelen. Med den anstrengte kraftsituasjonen vi kan ha foran oss haster det med konkrete tiltak. Det behøves handling, ikke bare ord. Disse medlemmer har registrert at det så langt ikke har kommet forslag om ett eneste tiltak som kan bidra til å forebygge en kraftkrise. Det eneste Regjeringen så langt har foretatt seg er å kritisere forgjengeren, men det blir det som kjent ikke mye økt kraftproduksjon av.

Disse medlemmer vil understreke at så langt har vi ingen kraftkrise, men en beslutningskrise i Regjeringen. Disse medlemmer mener derfor at det er behov for en tiltaksplan for å hindre en forsyningskrise i kraftforsyningen til Trøndelag og Møre og Romsdal.

Disse medlemmer mener for øvrig at et grønt sertifikatmarked er den beste løsningen for å styrke satsingen på ny fornybar energi. Når Regjeringen nå har valgt å ikke inngå et samarbeid med Sverige om et grønt sertifikatmarked, legger disse medlemmer vekt på at en ny ordning må være langsiktig og forutsigbar for utbyggerne. Regjeringen må snarest mulig fremme sin alternative strategi for å øke satsingen på ny fornybar energi.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener situasjonen i Midt-Norge er svært alvorlig. En kommende kraftkrise vil kunne gi forbrukere og bedrifter i landsdelen uakseptabelt høye strømpriser. Dette vil ramme den enkeltes privatøkonomi, og det kan føre til at bedrifter må innstille sin produksjon. Verdiskaping og mange arbeidsplasser i Midt-Norge kan gå tapt. Disse medlemmer mener det er uakseptabelt hvis bedrifter i Midt-Norge må innstille sin produksjon på grunn av sviktende kraftforsyning. Disse medlemmer finner det også uakseptabelt hvis det må innføres et eget prisområde i Midt-Norge med betydelig høyere priser enn i resten av landet.

Disse medlemmer vil advare mot å bagatellisere den alvorlige situasjonen vi har i Møre og Romsdal og Trøndelag. Disse medlemmer vil derfor advare mot det forsøk olje- og energiministeren hadde på å avlyse kraftkrisen og beskyldte Statnett for unødvendig krisemaksimering i et møte med pressen på Hell 16. mars 2006. Ifølge Dagens Næringsliv uttalte olje- og energiministeren der følgende:

"Jeg mener at Statnett har vært med på å bidra til et bilde av kraftsituasjonen som kan skremme folk."

Disse medlemmer har full tillit til de råd Statnett som systemansvarlig nettselskap kommer med når det gjelder forsyningssikkerheten for elektrisk kraft. Når Statnett kommer med så klare advarsler om en kommende kraftkrise, er det etter disse medlemmers mening all grunn til å lytte og ta advarslene fra Statnett på alvor.

Disse medlemmer viser til at Statnett påpeker at underskuddet i kraftforsyningen til Midt-Norge er

anslått til å være 9 TWh i 2010. Det er ikke tilstrekkelig nettkapasitet til å føre så store kraftmengder inn i landsdelen. Dessuten er kraftforsyningen anstrengt også i andre deler av landet. Bygging av kraftlinjer fra andre deler av landet vil medføre inngrep i sårbare naturområder. Disse medlemmer har merket seg planene om en ny kraftlinje fra Sogn og Fjordane, som vil gå langs det vernede og naturskjønne Hornindalsvannet. Dette understreker at bygging av nye kraftlinjer ikke er uproblematisk i forhold til miljøvern.

Disse medlemmer har merket seg at Statnett peker på at det eneste langsiktige tiltak for å avhjelpe den anstrengte kraftsituasjonen er økt kraftproduksjon i Midt-Norge, og at Statnett peker på bygging av ett eller flere gasskraftverk i landsdelen som det mest effektive tiltak for å unngå en kraftkrise.

Disse medlemmer peker på at Statoil har søkt om konsesjon for bygging av et gasskraftverk på Tjeldbergodden med en årlig produksjonskapasitet på 7 TWh. Disse medlemmer viser videre til at dette gasskraftverket har fått innvilget konsesjon fra Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE), og kan - dersom det raskt får utslippstillatelse - være i produksjon om få år. Disse medlemmer reagerer derfor med forundring på miljøvernminister Helen Bjørnøy som umiddelbart etter at Statoil hadde fått innvilget konsesjon, 19. januar i år uttalte at det var uaktuelt for Regjeringen å gi tillatelse til å bygge ut et Tjeldbergodden uten rensing fra dag én. "Regjeringen vil trekke en annen konklusjon enn NVE", sa miljøvernministeren til Adresseavisen. En slik holdning er etter disse medlemmers mening både dårlig energipolitikk og dårlig miljøpolitikk.

Disse medlemmer peker på at et av krisetilfellene ved en forsyningskrise vil være såkalte mobile gasskraftverk. Disse er både langt mindre effektive og har langt større klimagassutslipp enn konvensjonelle gasskraftverk. De har til og med høyere utslipp enn sterkt forurensende kullkraftverk.

Disse medlemmer er enige i NVEs beslutning når det gjelder Statoils konsesjonssøknad for et gasskraftverk på Tjeldbergodden - om at det gis konsesjon til et moderne, konvensjonelt gasskraftverk nå, basert på dagens beste kommersielt tilgjengelige teknologi, samtidig som det pålegges å senere installere renseanlegg når en slik teknologi er kommersielt tilgjengelig.

Disse medlemmer tar opp forslaget som er fremmet i Dokument nr. 8:52 (2005-2006).

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre mener bruk av mobile gasskraftverk for å dekke opp kraftforsyningen i kri-

tiske perioder er svært miljømessig uheldig. Disse medlemmer viser til at mobile gasskraftverk trolig også er en dårligere og dyrere løsning enn energisparing. Disse medlemmer viser til tall fra ENOVA som viser at det er muligheter for redusert elektrisitetsforbruk i husholdningene på mellom 1,1 TWh og 1,4 TWh.

Disse medlemmer mener det er uheldig å opprette egne prisområder. Disse medlemmer er motstandere av å satse på kjernekraft i Norge for å dekke vårt energibehov. Vi løser ikke våre problemer med å skape nye. Atomkraftverk produserer avfall som må lagres trygt og kontrollert i 30 000 år. Ved atomkraftverk er det stor fare for uhell og ulykker med radioaktive utslipp.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti mener dagens kraftregime gir de ansvarlige myndigheter for lite spillerom når kriser bygger seg opp. Disse medlemmer mener situasjonen vi er på vei mot, viser at energiloven og det frie kraftmarkedet ikke er egnet til å takle en ekstraordinær kraftkrise. På denne bakgrunn ønsker disse medlemmer endringer i dagens energilov.

Disse medlemmer ser med forventning frem til saken som Stortinget vil få seg forelagt om hvordan kraftsituasjonen i dette området kan sikres. Disse medlemmer understreker viktigheten av at virkemidlene kan iverksettes raskt, og at de er effektive og miljøvennlige.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Stortinget ber Regjeringen fremme en handlingsplan med konkrete tiltak for å avverge en forsyningskrise i kraftforsyningen til Trøndelag og Møre og Romsdal, og legge denne frem for Stortinget i vårsesjonen 2006.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:52 (2005-2006) - forslag fra stortingsrepresentantene Børge Brende, Ivar Kristiansen og Petter Løvik om en handlingsplan for å hindre forsyningskrise i kraftforsyningen til Trøndelag og Møre og Romsdal - vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 23. mai 2006

Gunnar Kvassheim
leder

Asmund Kristoffersen
ordfører

Vedlegg

Brev til energi- og miljøkomiteen fra Olje- og energidepartementet v/statsråden, datert 24.april 2006

Dokument nr. 8:52 (2005-2006) om en handlingsplan for å hindre en forsyningskrise i Trøndelag og Møre og Romsdal

Det vises til Energi- og miljøkomiteen oversendelse av Dokument nr. 8:52 (2005-2006), Forslag fra stortingsrepresentantene Børge Brende, Ivar Kristiansen og Petter Løvik om en handlingsplan for å hindre forsyningskrise i kraftforsyningen til Trøndelag og Møre og Romsdal. Representantene fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å fremme en handlingsplan med konkrete tiltak for å avverge en forsyningskrise i kraftforsyningen til Trøndelag og Møre og Romsdal, og legge denne fram for Stortinget i vårsesjonen 2006."

Regjeringen presenterte hovedtrekkene i sin energipolitiske handlingsplan i Soria Moria-erklæringen. Som det går frem av erklæringen er det et overordnet mål å legge til rette for sikker og effektiv energiforsyning med akseptable priser til husholdninger og industri.

Regjeringen har siden den tiltrådte gitt høy prioritet til arbeidet med å redusere sårbarheten i den norske kraftforsyningen, og har spesiell fokus på situasjonen i Midt-Norge. Jeg viser i denne sammenheng også til mitt svar til Dokument nr. 8:59 (2005-2006) om en energipolitisk handlingsplan som sikrer kraftforsyningen på kort og lang sikt i alle deler av Norge. Jeg har også i flere andre henvendelser til Stortinget gjort rede for hvordan energimyndighetene følger opp kraftsituasjonen i Midt-Norge.

Situasjonen i Midt-Norge er spesiell. Området har hatt en svært rask forbruksvekst knyttet til industriut-

viklingen, blant annet gjennom utvidelsen på Hydro aluminium Sunndalsøra. Ut fra dette er Midt-Norge i dag det området i Norge som har størst utfordringer i forhold til forsynings sikkerheten for strøm. Det vil bli ytterligere en betydelig vekst i området i årene framover blant annet knyttet til Ormen Lange utbyggingen. Midt-Norge har derfor behov for mer kraftproduksjon og økt overføringskapasitet i de nærmeste årene.

Regjeringen har stor oppmerksomhet på produksjonsmulighetene for ny elektrisk energi i området. Det kan også være betydelige muligheter for å effektivisere bruken av elektrisitet.

Statnett har en viktig rolle i arbeidet som nå gjøres. Som systemansvarlig nettselskap har Statnett ansvar for å sikre momentan balanse mellom forbruk og produksjon og gjennomføre investeringer i sentralnettet etter samfunnsøkonomiske kriterier. Statnett foretar nå flere større nettinvesteringer i området knyttet til utvidelsen på Sunndalsøra og Ormen Lange utbyggingen. Det er også innført en redusert innmatingstariff for nye produksjonsanlegg i området.

Statnett er også i ferd med å forberede og gjennomføre nye investeringsprosjekter i regionen. Statnetts analyser av situasjonen i området viser at nytten av nettforsterkninger vil være stor. Det vil også være betydelige nettmessige besparelser knyttet til etablering av ny produksjon i regionen.

Energimyndighetene arbeider videre med analyser av situasjonen i Midt-Norge, med fokus på mulige tiltak. Jeg vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte med vurderinger av hvordan kraftforsyningen i dette området kan sikres.

